Volba

Volba bývá rozcestník, taková křižovatka na cestě životem. A volit musíme velmi, velmi často. Dá se říct, že život se skládá z různých druhů voleb - menších, větších i vyloženě velkých a důležitých. Při posledně jmenovaných platí, že jakou cestou se v okamžiku volby vydáme, tou pak delší či dlouhý čas jdeme a jestliže je ta volba dobrá, je i naše další cesta taková a naopak. Však to znáte: jsou momenty, že stačí jeden nesprávný krok, slovo, hlas při rozhodování např. ve volbách, podpis na smlouvě či jiné úřední listině a všechno již spěje k dobrému nebo nikoliv. Mnohé jde tou cestou, kterou jsme sami určili a tak záleží na našem rozhodnutí, zodpovědném, nezodpovědném, osobním nebo nadosobním se širším úhlem pohledu. Záleží na nás. Být člověkem znamená kromě jiného být také voličem a nést zodpovědnost, to znamená důsledky své volby.

Duchovní cesta nás učí kromě zodpovědnosti také bdělosti. Lze říct, že bdělost znamená zároveň zodpovědnost. Proto bděme - jarní měsíce březen a duben probíhají v Unitarii ve znamení voleb.

Proto volme bděle.

Jarmila Plotěná

Masarykův trvalý odkaz

Naše současné dějiny se posouvají lineárně akcentací na ekonomii a výpočetní techniku. Jsou v jistém předstihu před hodnotami kulturně etickými. Demokratická, humanistická a duchovní tradice našeho národa volá proto po kontinuitě - navázání na pokrokový dějinný odkaz odvíjející se viditelně od reformace - výzvou Mistra Jana Husa k pravdě, učitele národů J. A. Komenského k vzdělanosti duše a ducha, buditelů národa chránících dějinné hodnoty - k T. G. Masarykovi, zakladateli naší české státnosti, rozvíjejícího tvůrčí potenciál českého národa.

U příležitosti jeho narození - 7. března 1850 v Hodoníně - si připomeňme nosné myšlenky jeho významných spisů a řečnických projevů, které i v současné době směrují český národ na tvořivou dimenzi a etickou iniciativu.

V tomto smyslu „T. G. Masaryk zasloužil se o stát.“ jak schválilo Národní shromáždění v roce 1930... a my dodáváme, že stále jsou nosné i jeho až vizionářské postřehy...

„Státy se udržují těmi idejemi, na nichž byly založeny...“

„Ideou humanitní navázali jsme správně na pokrokovou minulost a program humanitní, který všemu našemu snažení dává smysl...“

„Nepotřebujeme mravnosti a náboženství in abstracto, v soustavách a knihách, ale v životě, v hospodaření a politice...“

„Úsilí národů jiných může a musí nás popohánět k závodění - Dále a výš! Kdo věří v pokrok nebude netrpělivý, neb pokračovat znamená špatné překonávat dobrým...“

„Lid potřebuje pravdy a poctivosti, a proto buď každý především poctivý sám k sobě...“

„Neleň a nerozčiluj se, neboť jsi věčný. Odměřuj všechno správně - sub spaciae aeternitatis. Moderní člověk nemá stání, nemá klidu. Proto, co neuděláš dnes, uděláš

zítra, co neuděláš ty udělá druhý, a když to vůbec neuděláš, a když to nikdo neudělá, tož si řekni - že se také Pán Bůh stará o to, co stvořil...“

„Odvaha k iniciativě, to jest ono praktické heslo reformační přítomnosti: vyžaduje od moderního člověka, aby tvořil dějiny a každý z nás je má tvořit, má se plně duševně a duchovně vyžít - nemá si nechat předpisovat, nýbrž má umět přispívat zodpovědně k pokroku...“

„Demokratismus není jen soustava politická, ale i také mravní - především - mravní!“

„Humanitní ideál našich buditelů, to je jejich ‚čisté člověčenství‘ - Ježíš ne Cézar.“

„Ne násilím, ale smírem, ne mečem, ale pluhem, ne krví, ale prací, ne smrtí, ale životem k životu - toť odpověď českého génia, toť smysl našich dějin a odkaz velkých předků...“

T. G. Masaryk ve Světové revoluci napsal: „Poměr náboženství k politice a praktickému životu vůbec, pojímám podle přikázání, abychom hledali nejprve království božího a spravedlnosti - a vše potřebné bude nám přidáno. To poučení jsem vyvážil z dějin národa našeho...“

Byl to Jan Patočka, přední český humanitní filosof - iniciátor Charty 1977, který prohlásil - „T. G. Masaryk by měl být životním problémem každého správně myslícího Čecha...“ Potvrdil tato významná slova svým neohroženým životním postojem v době bolševické diktatury. Při výslechu zemřel stižen infarktem, kdy jeho srdce nepřežilo zradu humanitních ideálů našich významných buditelů - hrdinů nové doby, k nimž náleží především i osobnost T. G. Masaryka.

Miluše Šubartová

Karel Weinfurter:

Duchovní osvícení

Lidé se snaží zlepšiti svůj osud, svoje pozemské postavení a domnívají se, že to je cílem lidského života. Zdá se to sice logické, ale je to naprosto mylné a klamné. Cílem lidského života není nic jiného než poskytnutí příležitosti k duchovní cestě a nikoliv světské. Pamatujme, že všichni jsme nesmrtelnými duchovními bytostmi, připoutanými na čas hmotnými okovy k této zemi. Naším cílem je věčnost a poznání Boha a nikoliv chvilkový pozemský blahobyt, který u porovnání s věčností trvá zlomek vteřiny! Je sice pravda, že člověk dokud je připoután k tělesnému světu, hledí se vyprostiti z utrpení, které mu je údělem právě proto, že je hmotně spoután. Ale toto spoutání je právě výsledkem jeho hmotných snah v životech minulých a je zasloužené, poněvadž byl nemoudrý a poněvadž věnoval více pozornosti hmotě než duchu. Mohlo by se namítnouti, že o svých dřívějších chybách nic nevíme, že jsme na svoje bludy z předešlých existencí zapomněli a že tedy bez viny upadáme do starých klamů.

Ale k tomu jsou právě mystické knihy, které jsou dnes každému přístupné a v nichž je naprosto jasně a neklamně vyloženo, jak se má člověk chovati, aby ušel dalšímu utrpení a nejen to, aby dospěl k životu věčnému a blaženému.

Kdo je již na takovém stupni duchovního vývoje, že jeho vnitřní cit s mystickými naukami souhlasí, ten stojí na prvním stupni schodiště, které vede k duchovnímu osvícení.

Toto vnitřní poznání se objeví každému, kdo po něm opravdu touží. Podle duchovních zákonů musí takový člověk neoblomné energie dojíti k poznání pravdy, která je Bůh. Musí tedy dojíti k praktické mystice, neboť ta jest jedinou cestou k duchovnímu osvícení. Žádným jiným způsobem nelze pravdu poznati - ale kdo pravdu hledá, nalezne k ní tuto jedinou cestu.

A jestliže člověk dovede využíti těchto získaných zkušeností s pravou pokorou a vírou, přesvědčí se i osobně o jejich pravosti. Takovému člověku se otevře brána k mystické cestě a tím je mu dána jediná a bezpečná možnost k uskutečnění všech náboženských pravd, které se postupně projeví v jeho nitru, spojí člověka s Bohem a tím je dosaženo konečného vykoupení a osvobození z pout hmoty.

V nynějším myšlenkovém zmatku, kdy je vše ve varu a kvasu, je ovšem těžko člověku dopracovati se tohoto cíle. Ale nechť nikdo nezoufá. Nikdo není opuštěn, třeba že cesta k poznání Boha by trvala dlouho a dlouho. V každém je jiskra Boží, která nedopustí, aby zahynul, je-li jeho snaha upřímná.

Mystik žije s Bohem

(výňatek z knihy Reinhard Korner)

„Křesťan budoucnosti bude buď mystikem, nebo už nebude křesťanem vůbec.“ Tato slova teologa K. Rahnera se dnes často citují. Ale co je to mystika? A co znamená být mystikem, především dnes a v konkrétních životě?

Slovo „mystik“ a „mystika“ pocházejí z konce 17. století. Když se ještě před tím, od dob sv. Pavla, hovořilo o „mystickém“, opisovalo to slovo „skryté - niterné“, tedy to, co probíhá v člověku, který se obrátil k Bohu. Se zřetelem na duchovní tradici křesťanství a s ohledem na duchovní praxi jiných světových náboženství můžeme všeobecně a platně formulovat: mystik je člověk, který žije s Bohem. Mystik je tedy člověk, který nežije pouze v přesvědčení o správném světonázoru, v pouhém dodržování a konání náboženských pokynů, nýbrž v osobním vztahu s Bohem, který je v něm skrytě přítomný. Mystikem - platí to i ve specifickém křesťanském smyslu - jsem tehdy, když o Bohu nejen hovořím, přemýšlím a modlím se k němu, ale především když se k němu osobně přimknu. Beru vážně, že za slovem Bůh se skrývá realita, žiji s touto skrytě přítomnou realitou. Neříkám jen věřím v Boha, ale toto „Ty Bože“ konám vědomě obrácen k Bohu v nitru. Mystika je tedy, konkrétně řečeno niterné obrácení se k Bohu, o Němž věřím, že jest skrytě přítomen ve mně, že na mně v každé chvíli čeká a jde mi vstříc. Specifickou stránkou křesťanské mystiky lze vyjádřit: Žiji s Ježíšem z tehdejších dob, jako s Kristem dneška. Žiji ve vnitřním vztahu k Němu, k jeho Otci a k jeho Duchu svatému.

Mystika tedy není zvláštní formou zbožnosti. Mystika je výkvětem zbožnosti. Představuje vážnou záležitost víry, být člověkem podle vzoru, který nám na svém životě ukázal Ježíš: „Být jedno s Otcem.“

Skrze mystiku se člověk proměňuje z monologické existence (sám sebou) v existenci dialogickou (sebepoznání v Bohu).

(Pozn. Jde o teologický výklad mystiky, který naznačuje positivní obrat v církevním chápání náboženského života.)

T. d. H.

Vzpomínka na Karla Weinfurtera

Nebudeme zde líčit podrobně spisovatelskou práci K. Weinfurtera, který ve svých četných knihách i ve sloupcích časopisu Psyché nám otevřel světy a obzory naplněné světlem a dávají po Pravdě toužícímu možnost nahlédnouti do pravého duchovního dění, do veliké dílny Stvořitelovy a jejích zákonů, a co je nejcennější, že ukazují hledajícím i bezpečnou Cestu, jak dosíci toho, aby člověk svého Otce poznal a došel s Ním spojení.

Úkolem těchto řádků je vzdát tomuto odešlému velikému duchovnímu bojovníkovi čest a zdůraznit zároveň pevnou vůli jíti důsledně a věrně po cestách jichž se stal ukazatelem.

Velikost K. Weinfurtera den ode dne před našimi zraky vzrůstá, když se vžíváme do jeho neutuchající píle s jakou pracoval. Jak dobře řídil mystickou obec. Kolik vzácných knih dal světu. Jak vysoké úrovně byla jeho Psyché, která neměla ve světě v tomto odvětví časopisu ani zdaleka jí rovnocenného.

Snad ani nedovedeme doceniti tohoto daru, jakým je poznání, kterého se nám dostalo, a dostává na každém kroku na této Cestě. Snad to ani není v našich lidských silách. Domnívám se, že musí býti již značná část hmotného člověka produchovněna, aby si uvědomil skutečnou cenu celoživotního namáhání K. Weinfurtera, který z lásky k bližnímu, z oné skutečné Kristovské lásky nás na ni uvedl.

Kolika dalších reinkarnací, kolika příštích bolů a strastí byli jsme a budeme zbaveni tím, že jsme poznali jeho nauku v praxi!

Jakou novou náplň dostal náš celý život, jak jsme změnili celé své nazírání na světové dění a člověka!

Jaké vnitřní teplo nás proniká, když si uvědomujeme, že nežijeme nadarmo, že s naším odchodem s této pláně nic z toho, co jsme zaseli dobrého, nepřichází nazmar? Jak nás hřeje vědomí, že i když jsme zdánlivě opuštěni a osudem postiženi, přece vlastně opuštěni nejsme, neboť žije v nás nezhasínající jiskra Boží. Jak blaží vědomí, že v našem nitru je něco, co nás jednou spojí u věčné slávě s naším skutečným Otcem, všeobjímajícím Božstvím!

Zdá se nám však, že význam K. Weinfurtera nebyl ani po padnutí komunistického režimu dostatečně veřejností oceněn. Platí na něho úsloví, „že veliký člověk nebývá doceněn lidmi, mezi nimiž žije.“

„My však, a to zdůrazňuji, my žáci mystiky, jeho žáci a stoupenci, jsme nezapomněli a chápeme a oceňujeme jeho velikost, která se vymyká velikosti běžných pojmů učence a filosofa, neboť je daleko převyšuje, překračujíc i hmotné hranice světové úrovně. Jeho velikost je oceňována v duchovnu a tím je nepomíjející.

Co znamená pro nás mystiky tento svět? Zatím, co je duchovně neprobuzeným cílem, ve kterém se chtějí vyžíti, nám je toliko přestupní vývojovou stanicí na dlouhé dráze existence naší nesmrtelné duše.

Že jsme tuto nedozírnou skutečnost pochopili, že jsme se do ní vžili a s ní v srdci srostli, za to můžeme děkovati v prvé řadě jemu, K. Weinfurterovi, který Bohem omilostněn, nás vedl a nadále vede.

Bez Karla Weinfurtera nebylo u nás soustavného studia mystiky. Bez něho nebylo by v naší české zemi těch, kdož si jeho pomocí uvědomili cenu poznání sebe sama a nesmírné lásky Boží, podávající nám pomocnou ruku na Cestu do království Božího v našem nitru.

Jemu vděčíme za to, že nás naučil chápati Boha, jakým je, že nám otevřel oči, ale hlavně, že otevřel naše srdce.“

Dr. ing. Otakar Čapek

Odvraťme pozornost od vnějších věcí

Po téměř dvaceti letech vlažného klášterního života přivedla otřásající zkušenost Terezie z Avily (1515 - 1582) k obrácení. Našla cestu k vnitřní modlitbě, jež dozrála v hluboký osobní vztah k Bohu. Přes různé překážky své doby ukázala způsob následování Krista jako cestu do nitra.

„V tichu své klášterní komůrky jsem se snažila představit si Krista ve svém nitru,“ napsala. Duši přirovnala k hradu, v jehož nejvnitřnější místnosti se uskutečňuje setkání s Pánem. Aby tam člověk dorazil, je třeba odvrátit pozornost od vnějších věcí a naslouchati v nitru. Jednou suše poznamenala: „Dcery, musíte vědět, že znamení vnitřní modlitby není ještě to, že člověk zavře ústa.“ Z vlastní zkušenosti ví hodně o rozptylování a o následných planých projevech, jež se mohou vplížit i do modlitby. „Milé sestry, které nedokážete nadlouho zaměřit svoje myšlenky na Boha, aniž byste byly hned zase rozptýlené v myšlení, navyknete si přece na tento úkon,“ prosí často.

Denní cvik takovým způsobem (nejprve krátce, potom až 1 hodinu) představuje důležitou součást procesu učení, jež vede k důvěrnému styku s Bohem.

Sv. Terezie vždy znovu a znovu zdůrazňuje, že taková modlitba a veškeré dobro nemůže pocházet od člověka samého, nýbrž že všechno pochází z nadměrného milosrdenství Boha, který čeká na naši odpověď. Bezděčná otevřenost rostoucí ve ztišení a v neulpívání na vnějších věcech zostřuje smysl pro Boží přítomnost.

Neviditelná moc vnitřní modlitby pak boří zdi, které si mnozí lidé postavili kolem své nejhlubší touhy. Schopnost nechat ukojit tuto nejvyšší touhu, jež je touha po Bohu, roste a je provázená i rostoucím pokojem srdce. Pokojem, jenž dává sílu a odvahu k prozíravému bytí v Bohu.

T. d. H.

Démonické zlo či světlo duchovní duše?

Je možné, aby naše současná doba zatížená materialismem a ateismem, znepokojující jednotlivce chaosem a temnotou vědomí (nevědomí) pocítila nutný impuls prosvětlení - vzestupem myšlení do duchovního empyrea, distancujícího se od pádu do hříchu? Mnozí duchovní mistři a filozofové mluví o prosvětleném myšlení - duchovním vědomí a sdílejí cestu, jak očistu duše provádět - vést nižší živočišnou duši ve vyšší vědomí Já.

Zejména mystikové vydávají svědectví - jak - nastoupit cestu za světelným Já - via lucis - očištěním se od pudů, vášní a smyslů nízkého „já“, negativních citů a myšlenek, zapojením vůle k budování světelného mostu s nebeskými světy odvíjejícími se od stvořitelského prasvětla (Genesis). Pojem duchovní dimenze (rozměru) není pojmem

Nového věku, leč má dávnou archetypální tradici, kterou postihli současní filozofové, duchovní osobnosti, ba i vědci, „zasnoubení“ se starověkými religiozními esoterickými systémy. D. Bohm, žák Einsteinův prohlásil, že vesmír je velký hologram a lidský mozek je jeho součástí. Bůh je univerzální stvořitelský světelný Duch, který je ve všem - leč všechno není Bůh. Astronomové J. Jeans, A. Edington, kosmolog A. Young, fyzik F. Capra prohlásili s jinými badateli - že podstata světa je duchovní! Představitel transpersonální psychologie Ch. Tart prohlásil, že současná ortodoxní psychologie zanedbala studium duchovního (spirituálního) života. K. Wilber v díle Spektrum vědomí (The spectrum of consciousness, New York, 1979) nazírá duchovní rovinu vědomí jako přesah (transcendování), překonávání sebestředného ega, egocentrismu, sebeovládáním, čímž se uvolňuje prostor pro světelné vědomí. Šri Aurobindo směřuje výše, když hovoří o vertikále Boží, shodně jako Teilhard de Chardin - filozof a teolog - který zmiňuje konvergenci (směřování) k bodu Omega - kosmickému Kristu. P. Brunton akcentuje duchovní vědomí jako rozšířené, abychom mohli poznat Boží tajemství (sedm stupňů rozšířeného světelného vědomí zbarveného sedmi barevným spektrem). Zajímavé, že duchovní stav vědomí označovaný jako „osvícení“ nalézáme v buddhismu pod pojmem - samadhi, zenbuddhismu - satori, v křesťanské mystice - via illuminativa.

Sedm stupňů proměňujícího se vědomí v sedmibarevná spektra (energetická světelná centra - čakry) signalizují vzestup vědomí, vrcholící zářivým intenzivním světlem podobající se světelnému tunelu, proudícího jako vodopád světla shůry na temeno hlavy (sahasrara).

Tím, že člověk současnosti opustil Boha, boží zákonitosti volí slupku hrubé temné smyslové hmoty jako prioritní, přitahují ho temná pole démonického vyzařování, v němž vibruje had zkázy a destrukce až k smrti (hebr. nahaš).

Mystika jako intenzivní odevzdanost a touha po setkání s Bohem (Ježíšem Kristem) je zmiňována duchovními mistry jako posvátná svatba, jejíž vrcholový duchovní stav nelze vystihnout světským pojmoslovím.

Navozuje se otázka: Je přirozeným důsledkem genetického pádu do hříchu - permanentní činění zla, vábení pekla, ahrimanských sil - či touha po tom, co člověk ztratil - vzpomínka na Eden, záblesk účastenství na kosmické jednotě? Pád člověka do temnot zmatku a chaosu zastřel světlo vnitřního slunce a nahradil iluzemi démonické noci. Že by pouze homo homini lupus - člověk člověku byl nejnebezpečnější dravec - vlk? - zabíjející pro peníze, k ukojení velikášství s touhou po moci, šířící přízrak krutosti a smrti.

V takovém bezbožném prostředí se Bůh vzdaluje - neb Duch Boží vane, kam chce, jak praví Bible - kde prorocké hlasy promlouvají věky, že Bůh spásy nás neustále zve, abychom se vzepřeli temnotě zla, kráčeli po cestě k duchovní svobodě, k níž nám otevřel cestu Ježíš Kristus obětí na kříži a zmrtvýchvstáním potvrdil vítězství nad smrtí, peklem a hříchem.

Při veškerých pochybnostech ve světě přepólovaného světla ve tmu, pravdy v lež - vynořují se řády zasvěcenců, aby obnovovali řád respiritualizace světa, jeho produchovnění, který trvá v plánu Božím od pádu člověka. V rámci spásy staví před člověka imperativ duchovního sebezdokonalení. (1 Kor. 12, 13)

I švédský mystik a vizionář S. Svedenborg (1668 - 1772 zjevuje, že člověk je tělem oděný duch, vést zápas ve svém nitru o blaho duše, jíž se dotýká milost Boží. I když

dnešní doba nese znamení Apokalypsy - v Bibli staré smlouvy proroci Izaijáš, Jeremiáš a Ezechiel, v Nové smlouvě Zjevení sv. Jana.

Je bolestné vidět, jak současné lidstvo se vzdaluje Bohu, ba dokonce se rouhá, odpírá spolupráci, vnáší disharmonii do aktu stvoření. Model pohanských přibývá v porovnání se starými časy, a smutek který protíná srdce člověka věřícího se rozplývá až svědectvím Písem či hlasem Božím, že netřeba propadat panice a hrůze (mysteriu tremens), neb Bůh sestoupil na zem v Ježíši Kristu jako Spasitel... A když nás přepadne pocit smutku nad jalovostí světa - ztišme se a naslouchejme výzvě Boží - vstaň a pojď, tvé světlo - Boží přítomnosti je zde. Neboj se, toliko věř (Mat. 6, 3).

A jestliže morálně duchovní ideje chybí dosud v Evropské ústavě, je třeba si odvážně uvědomit, že duchovní jádro musí v duši objevit každý sám, kdy jeho násobením se Evropa může postavit na své kulturně duchovní základy.

Bůh nás na cestu duchovní proměny ještě stále zve a vyšlapat ji musíme sami s Boží pomocí, abychom našli ztracený ráj, obnovili vztah lásky k Bohu - jak prohlásil významný světový filozof M. Heidegger.

Miluše Šubartová

Téma: svědomí

Motto:

„Žiješ-li ve strachu, zmizerníš ten střípek věčnosti, co Ti dal pánbůh k životu.“ (Karel Kryl, Zbraně pro Erató).

Znáte také ten tichý, ale neodbytný hlas, ideu která se neustále vrací až odněkud z nevědomí? Většinou není těžké jej přehlušit nějakou zábavou, senzací, přinejhorším si vymyslet nějakou „povinnost“, jen abychom mu nemuseli naslouchat.

Jistě by nebylo až tak obtížné popřát mu trochu sluchu, ale znáte to. „Jen tři prstíčky si ohřejeme a už zase půjdeme“. Co kdybychom se ho pak již nezbavili. Některé poměrně důvěryhodné historické prameny dokonce hovoří o lidech, kteří mu naletěli a skončili pak třeba ve vězení, jeden obzvláště politováníhodný případ prý skončil dokonce ukřižováním!

Jenže: bez svědomí život není úplný, vlastně pak nemá vůbec žádnou cenu, nanejvýš zápornou. Proto vzpomeňme 10. března den Tibetu, od roku 1950 okupovaného čínskou armádou. Nejen pro pomalou genocidu původního obyvatelstva, ale také pro originální a hlubokou duchovní kulturu této země, kterou dnes právem obdivuje celý svět.

Dále, v březnu máme v Brně díky festivalu Jeden Svět 2007 mimořádnou možnost nahlédnout za humna, jak žijí jiní a jinde. Nemusíme se přece řadit k těm, kdo mají strach otevřít své oči – aby následně nemuseli otevřít svá srdce a také (ó hrůza pomyslet!) peněženky...

Přiznejme si to. Máme úžasné štěstí, že v současnosti žijeme ve svobodné, svobodomyslné a bohaté zemi. Přijmout tuto situaci znamená také přijmout zodpovědnost, protože patříme k té části světa, která snad jediná má v současnosti dostatek svobody a prostředků změnit osud planety o kousek k lepšímu.

Mnohdy stačí „pouze“ projevit zájem a solidaritu. Slovo pouze je záměrně uvedeno v uvozovkách, neboť projevit zájem a solidaritu je velká věc. Hlas svědomí je hlasem Boha v nás. Dáme mu šanci?

ing. Pavel Sedlák

Vzpomínáme na TGM

S presidenstvím přišel i nový způsob života presidenta Masaryka, způsob vnější okázalosti a obřadnosti a občas slavnostních projevů, hostin a podobně. Je však potřebí připomenouti si, co president ve *Světové revoluci* o sobě napsal:

„Při vší politické energii smím s dobrým svědomím povědět, že jsem bez zavolání nikdy na venek nevystupoval a že jsem na očích lidí být nikdy nechtíval. Například boj o Rukopisy - byl jsem do něho požádán a vnucen; Hilzneriáda - byl jsem přímo provokován; spory o proces záhřebský s Friedjungem a s Aehrenthalem - moji chorvatští žáci mne přímo z Prahy vytáhli atd. Také moje literární práce jsou do značné míry odpověďmi na kladené a vnucované problémy. Je ohromná pravda v rčení: bene vixit, qui bene latuit (dobře žil, kdo se dobře skrýval). To neplatí jen pro mnichy, ale platí i pro politiky. Je-li dovoleno přirovnávat malé věci k velkým: bůh řídí vesmír, a nikdo ho nevidí, nikdy se neukazuje a jistě se netěší z chvalozpěvů kněží. A druhé pravidlo: nechtít být vždy prvým, stačí být druhým, třetím. Ani tomu mnohý nerozumí. Jsem velmi rozhodný individualista, ale vím, že nejsem sám a že žiju nejen ssebou, nýbrž životem a prací předchůdců a vrstevníků. Praktik, politik pozorující přesvědčí se, že je pod sluncem nového málo a že svého nového přináší maličko; mimo to v politice nesmíme myslit jen na organisování, vedení a tvoření, nýbrž také na souřadnost, součinnost a kázeň. Snad každý člověk chce být nějakým tím Napoleoníčkem, ale stejně normální člověk poslouchá a poslouchá rád.“

Mnozí, kteří jsme znali nechuť T. G. Masaryka k okázalostem, obávali jsme se před návratem jeho do vlasti dne 21. prosince 1918, že president Masaryk, aby se vyhnul slavnostnímu uvítání přijede v noci do Prahy, nebo incognito, a že se jednoho dne objeví v ranních listech zpráva: „President včera přijel do Prahy a ubytoval se na hradě.“ Proto mezi jiným byl mu poslán naproti Jaroslav Kvapil do Paříže, aby mu připomenul, že Praha ho chce vidět, že národ toužebně ho vyhlídá do země a že nás nesmí zarmoutiti nějakým postranním příjezdem. President mu řekl:

„Já vím. To patří k našemu řemeslu.“

A přijel do Prahy po poledni, nepronesl však jediné nastudované řeči.

Byly potom všelijaké obřadnosti, jimiž se Masaryk jako president musil podrobovat chtě nechtě. Vyžadovaly toho styky se zástupci cizích států i styky s domácím občanstvem. Kdo si myslí, že ten ceremoniel je nedemokratický, zapomíná, že žijeme uprostřed Evropy a ne na osamělém ostrově v moři. Ale jak president uměl využívat těchto obřadů, například obvyklých čajových, odpoledních nebo zahradních zábav! Vyřizoval na nich mnoho věcí v hovorech s pozvanými hosty a ušetřil mnoho času, jehož by soukromé audience vyžadovaly. Pro presidenta bývaly to spíše chvíle práce a napjetí ducha nežli chvíle zábavy. Obecenstvo s úžasem pozorovalo s kolika osobnostmi na takovém čaji president

mluví, kolik lidí mu bývá představeno. Byl to pořád týž pohyb a ruch, pořád týž chvat do předu, jejž projevoval ve svém předpresidentském životě.

Rozumí se, že úspěch ho ani nezkazil, ani neoslabil jeho záliby v prostotě. Jeho styk s veřejností je obecně znám. Okouzloval nás domácí. Imponoval lidem zahraničním. Pozorovali jsme, jaké vážnosti se těšil, když navštívil na podzim roku 1923 Paříž, Brusel a Londýn. Viděli jsme, jaká účast celého světa doprovázela jeho rozhodnutí vzdáti se stolce presidentského v prosinci roku 1935. Nikde se neučil na presidenta. Přednášíval u Helmů, v Typografické besedě, ve venkovských hospodách, - a přece jakým byl důstojným představitelem státu! Bývali jsme uneseni jeho vzácným zjevem, jenž z něho dělal presidenta každým coulem. Bylo to dílo přirozeného citu, vkusu a jeho celé harmonické bytosti.

Vzácný a krásný byl život u Masaryků do války. Nemohlo být jinak, kde otec i matka rodiny dýchali čistotu, prostotu a vznešeného ducha nad domácím krbem. Jejich rodina i byt měl duši. Není radosti ve věcech, nýbrž v našich srdcích. Dobro je stejně nakažlivé jako zlo a proto rodičovský příklad byl dětem nejen náboženskou, nýbrž i společenskou výchovou, proto příklad manželů Masarykových měl vliv i za hranicemi rodiny.

To všechno bylo přerušeno válkou. Rodina se roku 1914 rozešla, aby se už nikdy nesešla v plném počtu. Jak mocně po své rodině Masaryk za války toužil, je dokladů několik. Nejen že psal roku 1915 o smrti Herbertově domů ze Švýcar, že kudy chodí tudy volá „Herberte! Herbertku!“ a kudy chodí, že pláče a žaluje švýcarským horám... Také dr. Edvard Beneš zaznamenal ve svých válečných pamětech, že i profesor Masaryk měl za války chvíle, kdy se o něho pokoušela malomyslnost. Kdo čte pozorně, co Masaryk řekl dr. Benešovi v Anglii, najde hluboko pod slovy revolucionářovými stesk po rodině: „Napadá mi často, když vše uvážím, neměl-li bych se vrátit domů. Kdybychom to (revoluci) měli prohrát a naši doma se k ničemu nevzchopili, snad by to bylo to nejlepší. Mne by ovšem pověsili, viděl bych však ještě jednou ženu, o niž se obávám, že se nedočká konce války, a Alici by už snad dali pokoj. Našimi doma by to všemi otřáslo a šli by jistě proti Vídni.“

Ani po válce nebylo presidentovi Masarykovi přáno rodinné štěstí. Když paní Charlie Masaryková zemřela a děti se rozešly po svém povolání, president Masaryk takořka osiřel. Alice dala přednost práci veřejné před starostí o Masarykův domov a byla úplně absorbována rozsáhlou prací v Červeném kříži, syn Jan objevoval se až do nemoci v roce 1935 u otce jen při zvláštních příležitostech a po Masarykově abdikaci musel opět odjet do ciziny za svým povoláním. Dcera Olga provdala se do Švýcar. Děti i vnuci shromažďují se kolem dědečka - presidenta jen jako o svátcích: dvě dcery po Herbertovi v Praze a dva hošíci Olgyni, kteří budou švýcarskými občany. Jméno Masaryk nepochybně vymře.

President Masaryk, který by byl zasluhoval ve svém stáří, aby byl obklíčen nejšťastnějším rodinným životem a obsypán květy a zelenými ratolestmi, vedl a vede od návratu do vlasti život v pravdě osamělý a smutný. Když vyplnil své povinnosti úřední, pohyboval se v bytě svém sám. Osvěžením bývala mu mezi prací vyjížďka na koni. Po večeři zasedal k témuž psacímu stolu, u něhož ve dne vyřizoval státní akta a četl knihy domácí i cizojazyčné, neboť chtěl být ve všem orientován a u tohoto stolu pracoval na svých spisech. Jen když byl v Lánech nebo v Topolčiankách, nalézal trochu zábavy ve společnosti pozvaných hostí. V Lánech mu hrob paní Charlotty připomíná bývalé rodinné

štěstí. Zaznamenal dvakrát její jméno ve *Světové revoluci*. Když vypravuje o odjezdu z Ameriky, praví: „Milou náhodou jsem vyplul (z Ameriky 1918) v den ženiných narozenin; slavili jsme je s naší Olgou potichu, obvyklým počtem růží a vzpomínkami - vzpomínkami ne, myšlení a cítění dvou sobě blízkých duší, když jsou prostorem odloučeny, je něco jiného, než vzpomínání... “ Žádná slovní definice by nevystihla, co o hloubce a kráse svého manželství zahalil zde Masaryk do tří teček. A co vše připomíná mu nyní ten prostý hrob na Lánském hřbitůvku.

Z knihy Jana Herbena „Masarykův rodinný život“ připravila Iva Bordovská.

Nebát se a nekrást

To je heslo, které razil náš první prezident TGM a že je stále aktuální je víc než jisté. Ještě před rozpadem Rakouska-Uherska a pak ještě dlouho už ve svobodném státě bylo potřeba se zbavovat mindráků ušlápnutého národa a nebát se vzít osud do svých rukou přes velkopanské úšklebky německé honorace - státní, hospodářské, školské správy... to vše bylo až na malé výjimky v německých rukách. Předpokládalo to sebrat odvahu hledat zcela nová řešení každodenních potíží, přes sýčkování, byť i většiny, že to nejde, že se to vždycky dělalo jen a jen tak a tak, že jsme přece malí, slabí, bez prostředků.

Nebát se kulturnosti, slušnosti, lásky, soucitu. Nebát se práce na sobě, nebát se obtíží při nastoupení duchovní cesty. Nebát se vidět a hledat kolem sebe krásu a umět ji ocenit. Jak se může někomu zamlouvat představený, který v jediné větě nadělá několik hrubek.

Nebát se odvádět poctivou práci i tehdy, kdy to není okamžitě patrné či je leckomu zcela lhostejné. To když výsledek vyhlíží jakoby snadný, lehký, jednoduchý. Za projevem rozhlasového moderátora, recitátora, herce stojí tak jako tak množství práce, aby projev poté působil lehkostí a přirozeností. Stejné úsilí můžeme objevit za lehce nahozenou linkou kresby, ušlechtilou křivkou sochy... Podobné to může být s dobře vysázeným textem, kde jsou respektovány typografické zásady, mnohé přebírané z generace na generaci z dob, kdy knihtisk ještě zdaleka nebyl na obzoru. Srovnejme si vysoce upravený a čistě tesaný text do kamene ze starověkého Říma s tím, co dnes můžeme také zahlédnout od počítačového operátora, jen proto, že program nemá estetický cit a člověku za klávesnicí rovněž chybí. Nebát se respektovat a hledat řád, v tom to mnohdy vězí.

TGM svým životem prokázal, že ač vyšel z chudičkých poměrů, pílí, důvtipem, správnou filozofií a také s čistou mravností dosáhl funkce nejvyšší - a hlavně v ní dokázal vydržet i přes mnohé výstřelky a excentrické tendence politiků a nové byrokracie. K nelibosti mnohých zůstal i ve své prezidentské funkci skromným a šetrným, podobně jako první ministr financí Alois Rašín, o kterém se šířily klevety, že prý i na schůze vlády chodí ve spravovaných šatech.

Je potřeba připomenout, že filozofů na trůnech v historii bylo skutečně poskrovnu - proto bychom si měli vážit odkazu tohoto velkého Čecha. Názory TGM velmi populárně a čtivě sepsal Karel Čapek v knize Hovory s TGM.

Nebát se posměváčků, skeptiků, závistivců, oponentů i nepřátel je výzva i pro dnešek. Stejně tak nebát se obtíží i házení klacků pod nohy či alespoň překážení od těch co dovedou jenom přihlížet. Nebát se empatie k těm okolo, nebát se však ani sama sebe, ani toho co nás může čekat. Ovšem svobodně smýšlející jedinci byli vždycky nepohodlní, ať

už z té či oné strany, o nadvládu usilující či vládnoucí skupině - proto vyvíjeli a vyvíjí nátlak, zastrašují, věznní, mučí, terorizují.

Mnohý může namítnout: dobrá, ale já nekradu. Pod tento termín se však lehce schová spousta nečestnosti, ba křiváren, jichž jsme denně svědkem - od podivných privatizací, zneužívání postavení, neprůhlednosti financování a sponzorování stran a korupci na nejrůznějších úrovních od vrcholné až po komunální. Ty různé obálečky a všimné nakonec zaplatí ze svých kapes ti dole, bez moci a vlivu, co dřou někde třebas v supermarketu za pár korun jen proto, že pan šéf (dnes vlastně manažer) neumí nebo nechce poctivou práci ocenit. I to je zlodějna. I to když se někdo přiživuje na úkor celku, nebo se škrábe k postům, práci, výhodám po zádech jiných. Vzpomenout můžeme vychytralých vedoucích či patentových referentů, co se jako spoluautoři nechali připsat na přihlášky vynálezů a zlepšovacích návrhů. Vykořisťování velice dobře fungovalo i v komunistické společnosti a to nejen v kriminálech a PTP. Zlodějnou je fušeřina a nekvalitně odvedená práce, různý šlendrián, porušování autorských práv, poškozování veřejného a společného majetku. Zlomení čerstvě vysazeného stromku v parku nebo posprejování právě dokončené omítky či vylepšování vagónů metra a ČD hrůznými malůvkami.

Nebát se a nekrást znamená žít s důvěrou v sebe, s přímým a jasným pohledem a pozitivně laděnou myslí a respektem k veškerenstvu. K srdci bychom si měli vzít už to Buddhovo: nebrat nic, co nám nebylo dáno. V plné šíři tohoto sdělení vyplývá nesahat ani na životy jiných - včetně zvířecích.

Josef Hepp

Komenský by se nestačil divit

Od dob, kdy žil náš „učitel národů“, uplynula spousta let. Zanedlouho si opět připomeneme jeho narození. Jistě by se mu líbilo, jak jsou školy moderně vybaveny, v jakém kulturním prostředí se učí a jak se skvěle osvědčila jeho „škola horou“. Jenže nad jinými skutečnostmi by určitě zaplakal a povzdychl by si: „Kam to ten svět dospěl, že se učitel musí bát o svůj život? Zkrátka vstupujeme do Evropy a nejen tam. Ve světě je přece zcela běžné, že žáci fyzicky napadají své pedagogy a spolužáky. A dokonce je i zabíjejí. Je jim jedno, jestli je odstřelí nebo ubodají nožem. Neustále se vymlouváme, že je taková doba, že dřív si děti nedovolili tolik co nyní. Měli větší respekt vůči dospělým i více ohleduplnosti vůči svým vrstevníkům.

Není to všechno v lidech? Není to v nás? Kolik jste svým dětem přečetli pohádek?

Řeknete, že na to není čas. Ve všem nás přece hravě zastoupí televize, video nebo počítač. Jenže tam se objevuje jen samé násilí, nenávist a brutalita. V životě našich dětí se bude víc počítat, kolik jim dáme lásky a ne kolik jim dáme peněz. Co vy na to?

Renata Šťastná (Kozlíčková)

Hadí nevěsta

Doktor Kelly uháněl chicagskou vilovou čtvrtí směrem na City. Nejel však na kliniku. Zabrzdil u Jezerního baru, do jeho vozu jako stín vklouzla Mary Simonová.

Mary byla ideálem všech studentů i učitelů psychologické fakulty, mnozí po ní toužili. Byla nejen krásná, ale i úspěšná a nadaná.

Snad proto, že se v ní mísila krev bělošská a černošská, měla tak překvapivé úspěchy v hypnóze a telepatii. Zajímala se o kult woodoo a pokud její otec, továrník Simon, dobře vydělával, jezdila pravidelně na Haiti. Účastnila se tam obřadů a tančívala s domorodci až do zhroucení. O svých zkušenostech s bohyní Erszulií napsala odborné pojednání, které vyvolalo rozruch po celých Státech.

Zastavili u neosvětleného domu. Připomínal skladiště.

Mary uchopila doktora Kellyho za ruku. K jejímu překvapení plaše odstoupil.

„Jak chcete, půjdu první a představím vám členy sekty nesoucí znamení Boží. Nebudete zklamán, uvidíte to, po čem už dávno toužíte, Hadí nevěstu."

Odemkla vlastním klíčem. Prošli vlhkou chodbou, několika zamčenými dveřmi a sestoupili do sklepní místnosti. Matně osvětlená hala sloužila sektě jako obřadní síň. Byli posledními příchozími. Mary představila svého společníka kazateli a několika členům sboru a rychle usedli. Věřící shromáždění v hale byli podle vzhledu chudí lidé. Viděl mezi nimi několik míšenců a indiánů.

Hudba a sbor spustily řízný spirituál. Nástrojové obsazení kapely bylo velmi originální: dvě kytary, dvě harmoniky, basa a dva různě laděné bubny. Doktor se snažil udržet si nad děním v sále nezúčastněný nadhled, ale nedařilo se mu to. Zpěv byl přerušován rytmickým tleskáním. Hudba a zpěv všechny sjednotily. Na pódium vystoupil kazatel. Hlubokým jasným hlasem přečetl úryvek z evangelia sv. Marka: „Znamení pak ti, kteříž uvěří, tato míti budou: Ve jménu mém ďábly budou vymítati, jazyky novými mluviti... Hady bráti, a jestli by co jedovatého pili, neuškodí jim, na nemocné ruce vkládati budou a ti se uzdraví..." Napětí se stupňovalo. Kazatel pronesl krátké, ale velmi sugestivní kázání.

Mary doktora upozornila, že bledá, štíhlá, asi třicetiletá žena s rozzářeným očima, která právě vystupuje na pódium, je Hadí nevěsta.

Kazatel otevřel velký proutěná koš, ve kterém se vlnila těla nádherných chřestýšů. Hadí nevěsta s modlitbou přistoupila ke koši. Doktor dobře viděl, jak jí jemné chvění prostupuje celým tělem. Pak klidným pohybem uchopila největšího chřestýše, ten neváhal a ovinul se jí okolo ruky. Vztáhla ruku s hadem k věřícím, na něž se přelila vlna vzrušení a chvění. Asi čtyři stopy dlouhý had zaujal útočnou pozici. Doktor cítil, jak mu po celém těle stéká studený pot. Takový kapitální kus chřestýše ještě nikdy neviděl.

Hadí nevěsta klidně pohladila volnou rukou zvíře připravené zaútočit. Chřestýš hrozivě zasyčel. Podle všech poznatků zoologů by vyprovokované zvíře mělo teď zaútočit. Doktor povstal, snad proto, že už déle hrůznou podívanou nemohl snášet. Mary ho káravě zatahala za sako.

Hadí nevěsta si zvolna ovíjela chřestýše okolo hlavy jako turban. Trans vrcholil. Políbila hada a podala ho staršímu muži, který k ní vztahoval ruce. Pak se dívka zhroutila a zůstala nehybně ležet na zemi. Zatím ženy, muži i děti v náboženském vytržení brali do rukou jedovaté bestie a předávali si je kolem dokola. I Mary jednoho hada vzala do ruky, předala ho sousedovi a pak omdlela.

Kelly nemohl uvěřit vlastním očím. Sám se neodvážil uchopit nebezpečného plaza. Hadi doputovali rukama věřících zpět na pódium. Kazatel a jeho pomocníci je ukládali do koše. Sbor zanotoval starý anglosaský chorál ke chvále Krista Vítěze. Nastalo všeobecné

uvolnění. Lidé ležící v bezvědomí začali jevit známky života. Jen Hadí nevěsta se nehýbala.

„Je mrtvá!“ vykřikl Kelly a dral se zástupem k pódiu, aby pomohl Hadí nevěstě. Zjistil, že dýchá. Začal s oživováním.

„Nechte si své zákroky pro jiné a jinam!“ rázně ho odstrčila Mary, která se také mezitím probrala z bezvědomí. Nezbylo mu, než ji poslechnout. Mary se sklonila k ležící dívce a cosi jí trpělivě šeptala do ucha. Bezvládné tělo začalo jevit známky života a zakrátko dívka nabyla vědomí.

Věřící se nakupili kolem ní, objímali ji a podávali ruce.

Kelly stál uprostřed věřících naprosto neschopen jakéhokoliv činu. Příliš mnoho šokujících zážitků zcela zaujímalo jeho vědomí i podvědomí. Nevěděl ani jak se dostal domů.

Hadí nevěsta bydlela sama na předměstí Chicaga v pokojíku s malou kuchyňkou. Když přišla domů, otevřela okno, usedla ke stolu, rozsvítila stolní lampu a otevřela bibli. Od jezera vál svěží vánek. Cítila se neobyčejně šťastná, osvobozená ode všeho pozemského nepokoje, jako po očistné koupeli. Večer dýchal klidem a mírem. Klidem a mírem, jaký snad naposledy panoval na této zemi tehdy, když se duch boží vznášel nad vodami.

Pokoj byl náhle surově přerván ječivým zvukem policejních sirén. Vnikal do uší, nořil se do útrob jako čepel skalpelu.

Otevřeným oknem proletěl dovnitř do pokoje stín... nebyl to stín, ale štíhlý muž, celý v tmavém přiléhavém obleku. Zavřel za sebou okno s takovou samozřejmostí, s jakou většina lidí zavírá dveře svého domova. Nedbaje na dobré vychování posadil se bez vyzvání a místo pozdravu na Hadí nevěstu zamířil pistoli a přikázal jí: „Zhasni světlo, jsou mi v patách! A mlč, nebo je po tobě!“

Dívka se ani v nejmenším nepolekala. Udělala, co jí přikázal.

„Nedělám to, pane, ze strachu, ale ze soucitu. Štvou vás, prcháte, bojíte se o život. Poznala jsem vás hned. Vaše fotografie je všude, na každém kroku. Lituji vás.“

Drž hubu, rozumíš! Ještě jsem ti neslíbil, že tě nechám žít,“ vyštěkl na dívku.

Její hlas byl jako její tělo. Hlasem, stejně jako rukama, hladila a konejšila nebezpečného tvora: „Jacku Vaughame, včera jste zabil policistu. Jsou vám na stopě, ale u mě jste v bezpečí, protože tady je i ON, rozumíte. Tam, kde se sjednotí alespoň dva k modlitbě v Jeho jménu, je pak přítomen i ON sám. Modleme se, Jacku, okolí se hemží policisty, modlitba je vaše poslední naděje.“ Nenaléhala, nepřesvědčovala, prostě hlasem jen konejšila a hladila.

Drž hubu, na tyhle řečičky už dávno nenaletím, nedráždi mě!“ Snažil se, aby jeho hlas zněl drsně a nekompromisně. Nedařilo se mu to. „Když mě znáš, tak taky víš, jak to se mnou bylo od začátku, že jsem ji zaškrtil.“

Vytí sirén se přibližovalo, policejní auta projížděla ulicí. V místnosti však napětí a nepokoj nerostly, ale rozléval se pokoj a klid. Když odjela auta, rozhostilo se i ticho. V nastalém tichu najednou Jacku Vaughamovi, vrahovi, zatracenci, vytanula na mysli jeho minulost - dětství, škola, rodina, až po poslední vzpomínku na zardoušenou snoubenku. Proč vlastně? Proč ji zabil? Zabil ji prý ze žárlivosti, ale když její šíje, její hrdlo, celé tělo se mu potměšile vysmívaly, potměšile, jako had.

„Ďábel, byl to ďábel, který vedl moje ruce! Je to tak? vykřikl.

Pokoj naplnil dívčin hlas: „Moje láska patří Bohu, ten, kdo miluje Boha, nemá v sobě nic, pro nikoho již nic nezbude.“

...ach, ten hlas. Sedí vedle tatínka, je malým hošíkem a jsou s tatínkem u splavu na rybách. Nad korunami mohutných buků plynou bílé mraky. Ano, už ví, šumění listí, potoka a mraků, to je ono, to je ten zvuk, který ho nyní obklopuje... otřásl se a hrubě rozchechtal: „Pche, poslyš, nejsi ty tak trochu švihlá?“ Zapálil si uvolněně cigaretu, ale do cynismu se musel nutit: „Svatý řečičky, ty seš cvok! Přeci ďábla a vraha musí každej člověk nenávidět. Nebo teda proč mě asi ti poldové honí a chtěj dostat na elektrický křeslo? Musí být dobro a zlo. Existuje bůh a ďábel, den a noc, nejen krása a dobro. Ďábel si taky řekne svý a kazí to tomu pánbíčkovi, rebelant jeden. Nebo protihráč? Každý z lidí má na vybranou, s kým se spojí. Jestli ty miluješ dobro, pak automaticky stojíš na straně zákona poldů. Já jsem zabil. Rozumíš?! Já jsem několikrát zabil. Ani nevím proč. Nevím. Proč vlastně? Ty další, to je jasné, ty jsem zabil na útěku. Ale proč vlastně ta první?“

Hluboce vzdychl. „Ďábel? Ďábel mě svedl! Začal jsem mu sloužit.“

Uslyšel její tichý hlas: „Bůh stvořil na tomto světě všechno: zpěvavé ptactvo i dravce; světce i zločince, anděly i ďábly. Proč bychom tedy měli cokoli a kohokoli nenávidět? V každém z nás je Jeho jiskra.“

Hlasitě se rozesmál: „Hned rozsviť! Nemůžu tě poslouchat potmě. Musím si tě pořádně prohlédnout. Jo, jasně, zůstanu přes noc.“

„Můžete zůstat, jak dlouho budete chtít. Myslíte si, že bych vás poslala na smrt nepřipraveného, postavit před Jeho soudnou stolici?“

Rozsvítila stolní lampu. Pozoroval její štíhlé prsty, které před několika hodinami svíraly jedovaté hady, její svěží jiskrné oči. Ať se díval, jak chtěl, nezpozoroval v ní ani náznak strachu. Déle už ten pohled nesnesl. Vstal a začal přecházet po pokoji. „Myslíš si, že naletím na svatý řečičky? Ke komu patříš? K Metodistům? Ke Svědkům Jehovovým? Jen to prozraď. Kdysi jsem taky chodil do kostela.“

Vlídně na něho pohlédla: „Patřím k těm, kteří na sobě nesou znamení Boží.“

„Snad ne k těm, kteří při modlení chytají chřestýše holýma rukama?“

„Právě k nim,“ usmála se a přikývla, „jestli chcete, uvařím vám kávu.“

„Myslíš si, že jsem blbej!“ zareagoval podrážděně. „Dej sem klíče od bytu.“

Podala mu je. Zamkl, důkladně prohlédl malý, chudý byt a uklidněný svolil: „Teď můžeš uvařit to kafe.“

Po bouřlivém a hlučném úvodu plynul hovor mezi vrahem a Hadí nevěstou stále tišeji. Muž se divil, jak mohl právě téhle dívce svěřit všechny podrobnosti svého života. Pro ni jeho zpověď znamenala velmi mnoho.

Po týdnu Jack Vaugham téměř zapomněl, že je vrah a štvanec. Nedávnou realitu vnímal jako nejasnou vzpomínku na dávno přečtený dobrodružný román, jako vyprávění „True criminal story“ ze zaprášeného policejního archívu.

Hadí nevěsta odcházela z domova časně ráno a vracela se pozdě odpoledne. Prodávala ve velkém obchodním domě v City. Byla velmi schopná prodavačka, bylo by možné považovat ji za typickou průbojnou americkou ženu. Po práci nakoupila, obstarala nejnutnější a nejkratší cestou spěchala domů.

Jack ji netrpělivě očekával. Také on měl své každodenní povinnosti. Uklidil, připravil večeři. Každý den musel vzpomínat na nejstarší dojmy z dětství a podrobně je zapisovat. Hadí nevěsta pečlivě kontrolovala jeho zápisky. Nikdy nebyla docela spokojena, vždy objevila to, co Jack chtěl zatajit. Další den měl zamlčené doplnit. Dalším důležitým úkolem bylo prostudovat kousek Bible. Jack si postupně čtení knihy velmi oblíbil, pod jejím vedením se mu vše zdálo zajímavé a srozumitelné.

Za své prohřešky si časem sám uložil trest: přestal kouřit. Nejdříve své rozhodnutí snášel těžce, postupně jeho vůle sílila; charakter se lepšil. O budoucnost se nestrachoval. Hadí nevěsta mu slíbila, že může zůstat navždy. Po týdnu společného života nepochyboval.

Přišla sobota. Domluvili se, že večer stráví na shromáždění sekty nesoucí znamení Boží. Chystali se k odchodu, když zadrnčel zvonek. Oba sebou překvapeně trhli. Žádnou návštěvu neočekávali. Jack se raději uchýlil do koupelny. Hadí nevěsta otevřela. Stál tam doktor Kelly s nádhernou kyticí.

„Dovolil jsem si vás navštívit a nabídnout vám doprovod na shromáždění," sebevědomě se usmíval. Myslel si, že zná lidi ze své klinické praxe a že je umí ovládat. „Nemusíte spěchat, venku mám vůz." Významně jí podával kytici: „Posledně jste byla ohromná. Lidé ve shromáždění vás mají velice rádi. Mě jste také okouzlila. Proto jsem si dovolil." Opět se na ni drze, sebevědomě a mnohoznačně usmál.

Hadí nevěsta zdvořilosti neopětovala, neusmála se. Cítila nebezpečí. Doktor Kelly její pocity nevnímal. Byl si jist svým profesionálním uměním. „Brát do rukou takové nebezpečné bestie! Dovedete si vůbec představit, kolik byste dostala za takové představení v nočním klubu nebo ve varieté? Jste velmi přitažlivá. Víte to? Několik nocí jsem kvůli vám nespal. Sexappeel je u žen při vystoupení na jevišti důležitý. V Hollywoodu se platí zlatem. Přišel jsem proto..." Vzal ji za ruku, dovedl ji k pohovce a sedl si těsně vedle ní. „Vaše oči..."

Prudce se mu vytrhla a vyskočila. I on byl překvapen. Nebyl připravený na odmítnutí, byl si jistý sám sebou, svým úspěchem. Jeden z nich zavadil o stůl, skleněná váza se převrhla a na zemi se roztříštila. Kelly se chtěl vrhnou na Hadí nevěstu, ale rána do brady ho srazila. Po třetím úderu si uvědomil, že leží na zemi a vyplivl vyražený zub, utřel si krev ze rtů. Nad ním jako bůh pomsty stál Jack: „Proklatej krvavej pse, zbabělej bastarde! Tak proto jsi sem vlezl?" V ruce se Jackovi zableskl velký střep z rozbité vázy. Doktor zděšeně vzhlédl k Hadí nevěstě. Ta chytla Jacka a prosila ho: „Jacku, nebij ho, neublížil mi, nech ho, prosím, odejít. Vy pane, se běžte do koupelny umýt."

Doktor Kelly nebyl nijak vážně zraněn. Měl vyražený zub, prokousnutý ret a pod levým okem modřinu. Bez jediného slova opustil byt. Teprve když seděl ve svém buicku si uvědomil, že muže, kterého tak nečekaně potkal odněkud zná. Zabrzdil u nejbližší nálevny. Místnost byla prázdná, barman na něho spiklenecky chápavě mrkl. Kelly si objednal dvojitou whisky. Neměl náladu se vybavovat se zvědavým barmanem a sáhl instinktivně po novinách. Okamžitě ho upoutal tučný nápis: „5000 dolarů za vraha Jacka Vaughama." Fotografie - ano, to byl ten muž, který mu překazil plán s Hadí nevěstou.

„Můžu si zavolat?" vybafl na obsluhu. Otrávený barman pokynul směrem k telefonu. Doktor Kelly policii oznámil, že zná místo pobytu zabijáka Jacka Vaughama. Uvedl, že hledaný je členem sekty nesoucí znamení Boží, popsal místo, kde se konají tajná

shromáždění sekty, ochotně nadiktoval své jméno, adresu, číslo vozu i místo odkud právě telefonuje.

Cítil se opět klidný a vyrovnaný, jako po dobře vykonané práci. S požitkem dopil. Pět tisíc dolarů - tak lehce peníze ještě nevydělal. Jeden telefonát a za něj může Mary pozvat na luxusní dovolenou v Karibiku. Haiti Mary přece stále přitahuje. Hned teď pojede za Mary!

Zaplatil, nasedl do vozu, zapálil si cigaretu. Vzrušení a neklid si ho začaly znovu podmaňovat. Mary bydlí asi 30 mil od Chicaga. Jižní dálnice je rovná jako šňůra, za chvíli měl na tachometru 80 mil. Netrpělivě sešlápl plyn ještě víc. „To je rychlost," chtělo se mu křičet. Zapnul raději rádio, přejel stupnici a zaujalo ho rytmické bubnování. Byla to reportáž o kultu woodoo z Haiti. Taková náhoda!

Bubnování sílilo. V podvědomí mu ožívala slova Mary: „Moje lebka je buben... každý úder bubeníkův žene mé nohy do sladkých okovů... cítím, že se v těch zvucích utopím..."

Hlasatel upozornil na prudkou změnu v rytmu: „Toto je rytmus pro vzývání bohyně smrti."

Silnice rovná jako šňůra, na tachometru devadesát mil, za pár minut bude u Mary.

„Monotónní bubnování opanovalo celou mou bytost," ozvala se Mary v jeho podvědomí. „Proč nepřestanou, proč jen nepřestanou! Chytila jsem se do pasti a teď se topím v sladké studnici zvuků."

Rytmické bubnování zesílilo. Pokusil se ubrat plyn, ale nohy mu vypověděly poslušnost. Chytil se do pasti zvuků. Pokusil se zvednout pravou ruku. Chtěl, usilovně chtěl zvednout, ale nemohl. Poznal, že není úniku. Před sebou jasně viděl obrysy čerpací stanice, za ní následuje prudká zatáčka. Byl bezmocným zajatcem bubnů. Prokletá autohypnóza. Bílá tma jako příboj oceánu vytrvale vzlínala a zachvacovala celé jeho tělo. Uviděl tvář, Její tvář, tvář bohyně smrti a pomsty.

Auto plnou rychlostí narazilo do domku čerpací stanice...

Hadí nevěsta se opozdila a neměla čas představit Jacka vedení sboru. Když přicházeli, už hrála hudba a sbor notoval sugestivní spirituál. Bubny, basa, kytary, chromatické harmoniky a rytmické tleskání oživovaly podmíněné reflexy stupňující psychické napětí.

Kazatel mluvil o těch, kteří se snaží udržet u vlády knížete tohoto světa, který brání zřízení království Božího, o těch, kteří místo aby snímali tíhu osudu a hříchy věřících, snaží se jim vsugerovat pocit viny. Promluvu zakončil barvitým líčením hrůz posledního soudu, který zcela jistě nastane brzy. V líčení trestů zavržených daleko předčil Danta. Dva věřící omdleli. To bylo pro kazatele znamením, že je čas otevřít koš s chřestýši. Jeden z hadů se měl dnes obzvláště čile k životu.

Hadí nevěsta pozvedla oči k modlitbě, ale boží chvění se nedostavovalo. Pohlédla vyčítavě na Jacka a pozvedla ruce dlaněmi vzhůru. Nacvičené gesto jí pomohlo pocítit Jeho blízkost a pronikavé chvění prostupovalo celou její bytost jako sluneční paprsky. Chřestýš se jí doplazil k nohám. Uchopila ho a nechala několik vteřin viset bezvládně hlavou dolů. Pak si ho ovinula okolo krku.

Jack vyskočil, hleděl na ni vytřeštěnýma očima, popošel směrem k pódiu, ale Hadí nevěsta už nic z okolního světa nevnímala. Trans se stupňoval a přenášel se z jednoho věřícího na druhého.

Had se začal sám z objetí Hadí nevěsty odvíjet a vztyčil se nad její hlavou. Hadí nevěsta připomínala hinduistické božstvo. Jack sepjal ruce a přistoupil těsně k ní. Kazatel se snažil Jackovi naznačit, aby poodstoupil. Pozdě. Chřestýš zaútočil a uštkl Jacka do krku. Všichni strnuli hrůzou, jen Hadí nevěsta nic nevnímala. Přitiskla si hlavu smrtícího plaza na čelo, odvinula zbytek dlouhého těla ze svého krku a zvedla zvíře vysoko nad hlavu. Jack k ní vztáhl obě ruce a ona mu předala hada, který se nyní choval zcela klidně. Ovinul se Jackovi kolem paže a položil si hlavu na místo vražedného uštknutí.

Kazatel nevycházel z údivu. O takovém předání hada dosud neslyšel. Trans dosáhl nejvyššího možného vrcholu. Na Jacka začal působit hadí jed. Dříve než mohl předat hada dalšímu věřícímu, zhroutil se v křečích.

Ve dveřích zarachotil klíč. Do sálu se nahrnul přepadový policejní oddíl poručíka Philipse. Přesně mířené krátké dávky ze samopalu usmrtily chřestýše v koši i toho v Jackově objetí. V té chvíli byl Jack už mrtev, což potvrdil i přivolaný lékař.

Poručík Philips si otřel kapesníkem zpocené čelo a obrátil se k věřícím: „Dámy a pánové, jste až do zjištění totožnosti zadrženi pro nedovolené tajné shromažďování a ohrožování života spoluobčanů. Nikdo ať se nepokouší o útěk.“

Na útěk nikdo nepomýšlel. Všichni stáli klidně a nevzrušeně. Je to přece Jeho vůle. Trpět pro velikost slávy Boží je první zásadou sekty.

Hadí nevěsta se zvolna probouzela. Policisté odváželi Vaughamovo bezvládné tělo. Za policisty vnikli do sálu novináři. Cvakaly fotoaparáty, bzučely kamery.

Posledním ze sekty, kdo jako vězeň opustil sál, byla Hadí nevěsta. Nevěděla nic o Jackově smrti. Její tvář zářila svěžestí a čistotou jako po zázračné koupeli.

„Hady bráti budou a jestliže by co jedovatého pili, neuškodí jim.“

Jeho slib se opět vyplnil!

Bohumil Houser